

REIAL SOCIETAT ARQUEOLÒGICA TARRACONENSE
FUNDADA EL 1844

BUTLLETÍ ARQUEOLÒGIC

EDITAT DES DEL 1901

TARRAGONA

Època V, any 2021, núm. 43

BUTLLETÍ ARQUEOLÒGIC

REIAL SOCIETAT ARQUEOLÒGICA TARRACONENSE

Director:

JORDI LÓPEZ VILAR

Consell de Redacció:

JOAN-VIANNEY M. ARBELOA (Reial Societat Arqueològica Tarraconense), DIANA GOROSTIDI (Universitat Rovira i Virgili, Institut Català d'Arqueologia Clàssica), MANUEL FUENTES (Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona), RAFAEL GABRIEL (Reial Societat Arqueològica Tarraconense), MANEL GÜELL (Arxiu Històric de la Diputació de Tarragona), ELOY HERNÁNDEZ (Reial Societat Arqueològica Tarraconense), LLUÍS PIÑOL (Museu d'Història de Tarragona), JAUME TEIXIDÓ (Arxiu Comarcal del Baix Camp), JOSEP M. VERGÈS (Institut Català de Paleocologia Humana i Evolució Social)

Consell Assessor:

JUAN MANUEL ABASCAL (Universitat d'Alacant), ACHIM ARBEITER (Georg August Universität Göttingen), MARCO BUONOCORE (Biblioteca Apostolica Vaticana), EUDALD CARBONELL (Universitat Rovira i Virgili), VALENTÍ GUAL (Universitat de Barcelona), PATRICK LE ROUX (Universitat de París XIII), JOSEP M. NOLLA (Universitat de Girona), PATRIZIO PENSABENE (Università di Roma La Sapienza), ISABEL RODÀ (Universitat Autònoma de Barcelona, Institut Català d'Arqueologia Clàssica), JOAN SANMARTÍ (Universitat de Barcelona)

El Butlletí Arqueològic és l'anuari que, des de 1901, edita la Reial Societat Arqueològica Tarraconense, i que basa la seva línia d'actuació en la publicació de treballs d'Història i ciències auxiliars, amb preferència per l'àmbit de l'Arqueologia i la Història Antiga de Tarragona i el seu territori.

<https://www.raco.cat/index.php/ButlletiArq>

Tots els articles d'aquesta revista han estat sotmesos a un sistema d'avaluació per parells cecs (*peer review*)

Amb l'ajut de:

ISSN: 1695 - 5862

Dipòsit legal: T. 14 - 1958

Edita: Reial Societat Arqueològica Tarraconense. Apartat de correus 573, 43080, Tarragona
Imprès per Ind. Gràf. Gabriel Gibert, Cartagena 12, 43004 Tarragona - Any 2021

SUMARI

DAVID JIMENO JIMÉNEZ. <i>Les necròpolis d'incineració ibèriques entre el Millars i l'Ebre. Un estat de la qüestió.</i>	5
J. Á. DOMINGO, P. PENSABENE. <i>El propileo del Concilium Provinciae Hispaniae Citerioris (CPHC) y su relación con el pórtico de la plaza de culto en el foro provincial de Tarraco</i>	29
JOSEP F. ROIG, SALVADOR F. POZO. <i>El Pou Cartanyà, novetats de la vaixella de bronze</i>	79
JOAN-VIANNEY M. ARBELOA I RIGAU. <i>La configuració del portal baixmedieval de Sant Francesc de Montblanc (Conca de Barberà) i l'existència d'una segona torre</i>	107
JOSEP M. PUCHE FONTANILLES. <i>Urbanisme i demografia medieval i moderna. Bonastre des dels seus inicis fins al segle XVIII</i>	139
ANNA ISABEL SERRA MASDEU. <i>Protectors i agents de les esglésies tarragonines barroques: Ordenances, tradició i empremtes arquitectòniques d'identitat local</i>	187
JORDI LÓPEZ VILAR. <i>Una medalla tarragonina inèdita de Santa Tecla (s. XVIII)</i>	207
JOAN MARIA QUIJADA BOSCH. <i>Desenvolupament i configuració territorial de la xarxa parroquial de l'arquebisbat de Tarragona (segles XII-XXI)</i> . .	211
JORDI LÓPEZ VILAR. <i>Bibliografia de Joan Ruiz i Porta</i>	249
<i>Necrològica de Simon J. Keay</i>	265
<i>Necrològica d'Antonio Peña Jurado</i>	269
Normes de presentació dels originals	275

BIBLIOGRAFIA DE JOAN RUIZ I PORTA

JORDI LÓPEZ VILAR

Institut Català d'Arqueologia Clàssica

RESUM

En aquest treball es recull per primer cop la bibliografia de Joan Ruiz i Porta, historiador i literat molt vinculat a la nostra Societat Arqueològica. Va precedida d'una breu nota biogràfica.

ABSTRACT

This work includes for the first time the bibliography of Joan Ruiz i Porta, a historian and writer closely linked to our Archaeological Society. It is preceded by a brief biographical note.

Paraules Clau: Joan Ruiz i Porta, Tarragona, bibliografia, Reial Societat Arqueològica Tarraconense, Tarragona, modernisme literari, catalanisme, història, arxivística.

Keywords: *Joan Ruiz i Porta, Tarragona, bibliography, Reial Societat Arqueològica Tarraconense, Tarragona, literary modernism, catalanism, history, archiving.*

Joan Ruiz i Porta fou un dels membres més destacats de la nostra Societat Arqueològica en els primers 15 anys del segle XX. Hi ingressà el 14 d'agost de 1891. Va ser secretari entre 1901 i 1918, sota la presidència del seu gran amic Ferran de Querol i de Bofarull, i posteriorment de Jaume Valls i Emili Morera. També va dirigir del *Butlletí Arqueològic* al començament de la segona època de la revista, els anys 1914 i 1915.

Home d'àmplia cultura i de profunds sentiments catalanistes, escrigué nombrosos treballs, especialment de caire literari, històric i arqueològic: monografies i, sobretot, un gran nombre d'articles que resten dispersos en un estol de publicacions periòdiques. Creiem que ha arribat ja el moment de recollir la seva obra impresa, fet que ha estat esperonat per dues circumstàncies. D'una banda, la possibilitat d'accedir al seu arxiu personal; d'altra, les facilitats que ens brinden els catàlegs de biblioteques en xarxa i la premsa digitalitzada. Abans, però, voldríem fer una breu ressenya del personatge.

Va néixer a Tarragona el 23 d'octubre de 1866 i va morir a Barcelona el 29 de març de 1934. Estudià la Dret a Barcelona i exercí com a procurador a Tarragona i com arxiver a l'Ajuntament (a partir de 1894), fins que el 1918 va ser nomenat Majordom (és a dir, cap de cerimonial) de la Mancomunitat de Catalunya per Prat de la Riba, traslladant-se llavors amb la seva família a Barcelona. Destituït per catalanista durant la Dictadura de Primo de Rivera l'any 1925, s'encarregà de la direcció del *Diccionari enciclopèdic de la llengua catalana* que publicava la casa editorial Salvat. Va ser reintegrat l'any 1930 ocupant, fins la seva mort, el càrrec d'Arxiver de la Generalitat.

Des de la seva juvenesa excel·lí en tota mena d'activitats culturals, literàries i artístiques. El 1884, amb 18 anys, creà el Butlletí Mensual de la Delegació de Tarragona de l'Associació d'Excursions Catalana, primera revista tarragonina escrita íntegrament en català, de la que sortirien només quatre o cinc números. L'any 1891 va obtenir el seu primer triomf literari en els Jocs Florals de l'Ateneu de Tarragona, entitat de la que fou president entre 1894 i 1901 i on creà la Secció Excursionista. És considerat el millor representant del modernisme literari a la ciutat de Tarragona, amb contactes amb Santiago Rusiñol i Miquel Utrillo i també amb altres escriptors del seu temps com Joan Maragall, Mn. Cinto Verdaguier, Josep Yxart, Josep Pin i Soler, o Josep Aladern. Va ser un dels fundadors del setmanari *Lo Camp de Tarragona* i de la Lliga Regionalista de la pròpia ciutat (1901). El 1902-1903 va col·laborar al setmanari catalanista *Pàtria*, del Centre Cultural les Quatre Barres, i el 1906 va participar en el I Congrés de Llengua Catalana. El 1908 va assistir a les festes del VII Centenari del naixement del rei Jaume I celebrades a Montpeller i Mallorca en representació de l'Ajuntament de Tarragona i de la Societat Arqueològica. El 1914 exercí la presidència del III Congrés Excursionista Català, celebrat a Tarragona, aconseguint una sèrie d'acords en defensa de la Seu Vella de Lleida. Va ser un dels fundadors i secretari del Sindicat d'Iniciativa i Turisme de Tarragona i també delegat a Tarragona de la Societat d'Atracció de Forasters de Barcelona, vice-president de l'Orfeó tarragoní i soci honorari de la Societat l'Àncora. Fou també vocal de la Comissió de Monuments de Tarragona (1915-1920) i Cronista Oficial de la Ciutat de Tarragona (1918).

Nomenat acadèmic corresponent de la *Real Academia de la Historia* de Madrid; de la de Bones Lletres de Barcelona; de l'Associació Artístico-Arqueològica Barcelonesa; de la Lul·liana de Palma de Mallorca; de la *Diputación Arqueológica y Geográfica Príncipe Alfonso*, d'Almeria; de la Societat d'Estudis Catalans de Perpinyà i dels Felibritges occitans. Conseller de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, mantenedor dels Jocs Florals de Barcelona celebrats a Tolosa el 1924 i president del Centre Excursionista de Catalunya (1923-1925). Possedia dues preuades distincions: era cavaller de l'Orde d'Isabel la Catòlica i estava condecorat amb les Palmes Acadèmiques per l'Acadèmia Francesa.

Les seves activitats eren molt variades i els seus coneixements, extensos. La seva personalitat destacà amb un relleu vigorós en el periodisme, en la tribuna pública –com orador–, en l’excursionisme, en els Jocs Florals, en la poesia... Col·laborà en multitud de publicacions polítiques, literàries i culturals i pronuncià un bon nombre de conferències sobre història i arqueologia. Va estimar sempre la seva ciutat, especialment en la seva etapa barcelonina. Allà, fou un dels membres destacats de l’anomenada “Colla del Colón” (que es reunia a l’hotel del mateix nom situat en el xamfrà de la plaça de Catalunya i del passeig de Gràcia), en la que hi havia també un altre personatge molt lligat a la Societat Arqueològica: Eduard Toda (president entre 1932 i 1939).

Joan Ruiz i Porta començà publicant petits poemes a la revista del *Ateneo Tarraconense de la Clase Obrera*, l’any 1880, i aviat ho va fer també a la premsa diària de la ciutat: *Diario de Tarragona*, *El Mercantil*, *Diario del Comercio*, *La Provincia*, *La Opinión*, *El Ferrocarril*, *El Pabellón Liberal*, *La República Nacional...* i inclús de Barcelona com *La Vanguardia* o *La Copona*.

Els darrers anys del segle XIX i primers del XX i com a conseqüència de la seva militància catalanista i la seva implicació amb el modernisme publicà a les revistes *El Album*, *Eco del Centro Català*, *Pàtria*, *L’Aucell* i *Gent Jove*; i també a *La*

Voz de Sitges i *El Baluart de Sitges* per la seva relació amb Rusiñol. Va ser director del *Diari de Tarragona* (1902-1903). Els últims anys de vida a Tarragona publicà en diaris locals: *Diario de Tarragona*, *La Cruz*, *La Veu de Tarragona*, *Renovació*, *La Conca de Barberà* (Montblanc); i forans: *La Nova Catalunya* (de l'Havana); així com en revistes: *Butlletí Arqueològic*, *Butlletí de la Secció Excursionista de l'Ateneo Tarraconense de la Clase Obrera*, i *Barcelona - Boletín de la Sociedad de Atracción de Forasteros*.

A partir del seu trasllat a Barcelona, el 1918, seguí col·laborant amb la premsa tarragonina: *Diario de Tarragona*, *La Veu de Tarragona*, *La Cruz*, *Nostra revista*, *El magisterio Tarraconense*, *Revista del Centre de Lectura* (Reus), *La Nova Conca* (Montblanc), *El Francolí* (l'Espluga), *Renaixement - Setmanari republicà nacionalista* (El Vendrell); i intensificà els articles en publicacions barcelonines: *La Veu de Catalunya*, *Catalunya Gràfica*, *D'ací d'allà*, *L'Estevet*, *Revista de l'Orfeó Gracienc*, *Catalana Revista*, i *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya*. Durant els anys de la dictadura, entre 1925 i 1928, va ser corresponsal del *Diario de la Marina* de l'Havana, on publicà una sèrie d'articles d'actualitat en la secció "Ecos de la vida catalana" sota el pseudònim Feliu de la Penya. Destaca una sèrie de treballs publicats a *Barcelona Atracción* i col·laboracions en els llibrets exclusius i de bibliòfil que publicava la "Colla del Colón" sota l'epígraf *De la Colla*. En aquesta darrera etapa va publicar també tres llibres dedicats a Tarragona, la Catedral i la Necròpolis romano-cristiana dins sèrie *Biblioteca de Turismo de la Sociedad de Atracción de Forasteros*.

Al morir s'ocupava de dirigir el *Diccionari enciclopèdic de la llengua catalana* que editava la casa Salvat en quatre volums (1930-1935), i on hi participà també escrivint algun article, com la biografia del seu amic Eduard Toda.

Tot i no existir fins ara una bibliografia seva, sí que hi ha algunes obres seves llistades en articles dedicats a la seva memòria¹. No obstant, hi ha confusions en referència a les següents obres seves que són presentades com monografies:

- *Monografia històrica del "Cau Ferrat" de Sitges* (1895): és en realitat un recull d'articles publicat per l'Ateneu de Tarragona, sota el títol *Vetllada literària i artística celebrada la nit del 4 d'agost de 1895 ab motiu de la festa inaugural d'aquella secció. Secció Excursionista del Ateneo Tarraconense de la Clase Obrera*, on Ruiz en publica tres, un d'ells dedicat efectivament al Cau Ferrat.

1. Destaquem especialment els següents: *La Veu de Catalunya*, 31 de març de 1934, p. 7; "Joan Ruiz i Porta", *Butlletí Arqueològic*, èp. III, núm. 47 (gener-març 1934), p. 339-340; Blasi i Vallespinosa, F.: "In memoriam. En Joan Ruiz i Porta", *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya*, núm. 467 (abril 1934), p. 129-134; Morant i Clanxet, J.: "Joan Ruiz i Porta. Historiador i arxiver", *Claxon*, núm. 741 (12-18 març 1984), Willaert i García, Ll.: "En Joan Ruiz i Porta i un butlletí desconegut de l'Associació d'Excursions Catalana", *Muntanya*, núm. 872 (agost 2007), p. 36-40.

- *Llegendes i tradicions del Camp de Tarragona*. No és monografia, sinó un treball publicat dins del *IV Certamen del Centre de Lectura* (1924).
- *Tamarit*. El títol correcte és *Tamarit: some notes concerning this historical and legendary Catalanian town* (1925).
- *El setge de Tarragona*. Obra premiada al certamen del Centenari del setge de 1911, però mai publicada.
- *Coses memorables del monestir de Poblet; El tresor artístic de la Generalitat de Catalunya; El Castell de Marmellà; i Els comuners de Castella*. Obres no publicades, potser són part de l'obra inèdita.

En tot cas, destacarem les següents obres en l'àmbit del patrimoni, que són també les més extenses:

- *Tarraconenses ilustres. Apuntes biogràfics* (1891).
- Dos dels articles continguts en la *Vetllada literària i artística celebrada la nit del 4 d'agost de 1895 ab motiu de la festa inaugural d'aquella secció. Secció Excursionista del Ateneo Tarraconense de la Clase Obrera*, que són "Lo Cau Ferrat" i "Excursió a Santas Creus" (1895).
- "La ciudad de Tarragona", article publicat a *Barcelona. Boletín de la Sociedad de Atracción de Forasteros* (1913).
- "Els canonges Foguet y González de Posada, archeòlegs de Tarragona", article publicat al *Butlletí Arqueològic* (1914).
- "Llegendes del Camp de Tarragona", treball publicat dins del *IV Certamen del Centre de Lectura* (1924).
- *Tamarit: some notes concerning this historical and legendary Catalanian town*, publicat a Chicago per Charles Deering (1925).
- Una sèrie d'articles publicats a *Barcelona Atracción* entre els anys 1926 i 1928 sobre monuments de Tarragona: l'arc de Berà (1926), el Mèdol (1926), la torre dels Escipions i l'aqüeducte romà (1926), Escornalbou (1927), les muralles i el teatre romà (1927), Tamarit (1928) i el circ i el fòrum (1928).
- *La necròpolis de Tarragona*, dins la sèrie Biblioteca de Turismo de la Sociedad de Atracción de Forasteros (1928).
- *Tarragona*, dins la sèrie Biblioteca de Turismo de la Sociedad de Atracción de Forasteros (1930).
- *La ciudad de Tarragona*, publicat pel Sindicat d'Iniciativa i Turisme de Tarragona (1930).
- *La catedral de Tarragona*, dins la sèrie Biblioteca de Turismo de la Sociedad de Atracción de Forasteros (1931).

A continuació presentem la bibliografia de Joan Ruiz i Porta ordenada cronològicament. Advertim que possiblement se'ns escaparan alguns articles, tot i que hem maldat per rastrejar en profunditat tota la premsa. Un conjunt im-

portant que no hem inclòs és un lot d'uns 55 articles publicats al *Diario de la Marina* de l'Havana entre 1925 i 1928 perquè té un interès relatiu (es tractava d'una corresponsalia) i només hi hem tingut un accés parcial². Un impediment important és que d'alguns diaris o revistes de l'època no es conserven exemplars en cap biblioteca. Així passa, per exemple, en les revistes tarragonines *L'Aucell* o *Gent Jove*, on sabem per referències que hi va escriure.

BIBLIOGRAFIA IMPRESA DE JOAN RUIZ I PORTA

1883-1890

- “Desengaño”, *El Ateneo Tarraconense de la Clase Obrera. Revista mensual científica y literaria*, any V, núm. 3 (15/03/1883), p. 6 [poema].
- “A una mujer”, *El Ateneo Tarraconense de la Clase Obrera. Revista mensual científica y literaria*, any V, núm. 6 (15/06/1883), p. 8-9 [poema].
- “Recuerdo (Notas íntimas)”, *La Opinión*, any XIV, núm. 297 (01/11/1888), p. 1.
- “Adéu a Tarragona”, *Diario de Tarragona*, any XXXVI, núm. 136 (09/06/1889), p. 2. Publicat també a *La Opinión*, any XV, núm. 255 (09/06/1889), p. 2 [poema].
- “A Zorrilla”, *La Opinión*, any XV, núm. 267 (23/06/1889), p. 2. Publicat també a *El Mercantil*, any III, núm. 148 (26/06/1889), p. 3 [poema].
- “La iglesia de Santa Teclá”, *La Provincia*, any I, núm. 185 (07/11/1889), p. 1.
- “Las Bellas Artes en Tarragona”, *La Provincia*, any II, núm. 231 (01/01/1890), p. 1.
- “D'excursió”, *La Provincia*, any II, núm. 422 (19/08/1890), p. 3.
- “En el Principal”³, *La Provincia*, any II, núm. 500 (20-11-1890), p. 2-3.
- “Dionisio Pastor Valsero”, *La Provincia*, any II, núm. 515 (07/12/1890), p. 2.

1891-1900

- Tarraconenses ilustres. Apuntes biográficos*, Tarragona, Establ. tipogràfic de F. Arís é hijo, 1891. 291 pàg.
- “Amorosa”, *El Ateneo Tarraconense de la Clase Obrera. Revista de ciencias, arte y literatura*, any XII, núm. 1 (gener i febrer de 1891), p. 7. Publicat també a la mateixa revista, any XIV, núm. 4 (abril de 1893), p. 61-62 [poema].
- “El Rdo. P. Luis Coloma, S. J.”, *La Provincia*, any III, núm. 64 (18-03-1891), p. 3.

2. Es poden trobar digitalitzats els publicats a partir de 1926 en l'enllaç prensahistorica.mcu.es.

3. Article sense signar, però n'és l'autor segons informació extreta del seu arxiu personal.

- “Velada en el salón Ayné”, *Diario de Tarragona*, any XXXIX, núm. 25 (29-01-1892), p. 1-2.
- “Said a Guimerá”, *La Opinión*, any XVIII, núm. 38 (07/02/1892), p. 3 [poema].
- “D. Teodoro de Réding”, *El Ferrocarril*, any I, núm. 4 (21-04-1892), p. 1-2.
- “Lo romesco”, *El Ferrocarril*, any I, núm. 6 (28-04-1892), p. 1.
- “Una fiesta íntima”, *El Ferrocarril*, any I, núm. 8 (05-05-1892), p. 2.
- “Recuerdos de la Conca de Barberá”, *El Ferrocarril*, any I, núm. 49 (08-09-1892), núm. 51 (15-09-1892) i núm. 52 (18-09-1892), p. 1-2, 2 i 2 respectivament.
- “Elegíaca”⁴, *El Pabellón liberal*, any III, núm. 811 (13/11/1892), p. 2. Referenciat també a *El Correo de la Provincia*, any II, núm. 354 (30/04/1893), p. 2.
- “Un héroe anónimo”⁵, *El Ferrocarril*, any II, núm. 13 (12-02-1893), p. 3.
- “En la muerte de Zorrilla”, *El Ateneo Tarraconense de la Clase Obrera. Revista de ciencias, arte y literatura*, any XIV, núm. 3 (març de 1893), p. 45 [poema].
- “Oda a Tarragona”, *El Ateneo Tarraconense de la clase obrera. Revista de ciencias, artes y literatura*, any XIV, núm. 5 (maig de 1893), p. 70-71 [poema].
- “Lo padri”, *El Ateneo Tarraconense de la clase obrera. Revista de ciencias, artes y literatura*, any XIV, núm. 7 (juliol de 1893), p. 111-112 [poema].
- “La patria chica”, *La Vanguardia*, any XIV, núm. 4118 (17 d’octubre 1894), p. 3.
- “Instantánea”, *Almanac modernista de la literatura catalana coleccionat per Joseph Aladern y escrit p’els més notables literats*, any I, Reus, Imp. de P. Bolart, 1894 (en realitat, Alcover, Estampa La Saura, 1895), p. 45-47. Publicat també a *El Album, eco del Centre Català de Tarragona*, any I, núm. 1 (01/06/1895), p. 4-6.
- “Epístolas. V. A mon bon amic, lo llorejat escriptor Josep Aladern”⁶, *El Francolí*, any IV, núm. 156 (02/03/1895). Reproduït a Magí Sunyer *et al.*: *El Modernisme literari a Tarragona*, Tarragona, 2006, p. 214-217.
- “Aquarela”, *Boletín del Fomento de Tarragona*, any I, núm. 3 (12/03/1895), p. 23-24 [poema].
- “Marina”, *La Voz de Sitges*, any II, núm. 80 (07/07/1895), p. 1-2.

4. Referència a un poema llegit en honor de Bonaventura Hernández Sanahuja en una vetllada necrològica a l’any de la seva mort, però només esmenta el títol. Sembla que es va imprimir un opuscle.

5. Article sense signar, però sabem que n’és l’autor per referències en una carta manuscrita conservada en el seu arxiu personal.

6. L’únic exemplar original del diari consultable era a la Biblioteca-Hemeroteca Municipal però fou sostret, de manera que només ara el text només és accessible a través de l’esmentada publicació de l’any 2006.

- “La barca perduda”, *El Album, eco del Centre Català de Tarragona*, any I, núm. 3 (01/08/1895), p. 24-26.
- “Sitges”, *La Voz de Sitges*, any II, núm. 87 (25/08/1895), p. 3 [poema].
- “Lo naufragi”, *El Album, eco del Centre Català de Tarragona*, any I, núm. 4 (01/09/1895), p. 33-34 [poema].
- “En lo Cau Ferrat”, *La Voz de Sitges*, any II, núm. 90 (15/09/1895), p. 2-3.
- “L’entrada del Sant Braç”, *El Album, eco del Centre Català de Tarragona*, any I, núm. 5 (23/09/1895), p. 45-48.
- “A la Excma. Condesa de Carlet”, *El Álbum ibero americano*, any XIII, tomo X, núm. 36 (30/09/1895), p. 430 [poema].
- “Laboremus”, *El Album, eco del Centre Català de Tarragona*, any I, núm. 6 (01/11/1895), p. 58-60.
- “Lo Cau Ferrat de Sitges”, *Vetllada literaria y artística celebrada la nit del 4 d’agost de 1895 ab motiu de la festa inaugural d’aquella secció. Secció Excursionista del Ateneo Tarraconense de la Clase Obrera*, Tarragona, Francisco Sugrañes, 1895, p. 13-40.
- “Excursió á Santas Creus”, *Vetllada literaria y artística celebrada la nit del 4 d’agost de 1895 ab motiu de la festa inaugural d’aquella secció. Secció Excursionista del Ateneo Tarraconense de la Clase Obrera*, Tarragona, Francisco Sugrañes, 1895, p. 73-92.
- “Discurs de Gracias”, *Vetllada literaria y artística celebrada la nit del 4 d’agost de 1895 ab motiu de la festa inaugural d’aquella secció. Secció Excursionista del Ateneo Tarraconense de la Clase Obrera*, Tarragona, Francisco Sugrañes, 1895, p. 107-110.
- “Una carta”⁷, *La República Nacional* (24/05/1896).
- [Transcripció de fragments d’un discurs], *El Ateneo Tarraconense de la clase obrera. Revista de ciencias, artes y literatura*, any XVI, núm. 3 (juny de 1896), p. 22-23.
- “Recorts”, *La Copona. Revista literaria mensual*, any I, núm. 1 (01/01/1897), Barcelona, p. 4.
- “A reveure!...”, *Diario del Comercio*, any V, núm. 1154 (10/01/1899), p. 1 [poema].

1901-1910

- “Sitges”, *Baluart de Sitges*, any I, núm. 4 (24/08/1901), p. 4 [poema].

7. Article en record de Pin i Soler publicat en aquest diari de Tarragona que no hem pogut consultar perquè no es troba disponible enlloc.

- “Quadret”⁸, *Gent Jove, revista mensual catalana de literatura, arts i teatres*, núm. 1 (novembre 1901).
- “Prólech”, a l’obra de Ferran de Querol: *Clichés*, Tarragona, Tip. de F. Arís, 1902, p. IX-XXVI.
- “Memoria reglamentaria leída por el secretario 1º D. Juan Ruiz y Porta”, *Boletín Arqueológico*, any II, núm. 7 (gener-febrer 1902), p. 2-8.
- “Aniversari”⁹, *L’Aucell, òrgan de la societat Niu Artístich Recreatiu*, any I, núm. 2 (juny 1902).
- “Mossen Cinto (íntima)”, *Patria. Revista Catalana Ilustrada*, any III, núm. 6 (15/06/1902), p. 64-65.
- “Memoria leída por el secretario 1º D. Juan Ruiz y Porta en la sesión pública anual del día 11 de Diciembre de 1902”, *Boletín Arqueológico*, any II, núm. 12 (novembre-desembre 1902), p. 178-186.
- “La nit de Sant Joan”, *Patria. Revista Catalana Ilustrada*, any IV, núm. 10 (juliol de 1903), p. 78 [poema].
- “Memoria leída por el secretario 1º D. Juan Ruiz y Porta en la sesión pública anual del 9 de Enero de 1904”, *Boletín Arqueológico*, any IV, núm. 14 (gener-febrer 1904), p. 275-286.
- “Memoria leída por el secretario 1º D. Juan Ruiz y Porta en la sesión pública anual del día 27 de Diciembre de 1904”, *Boletín Arqueológico*, any V, núm. 17 (gener-febrer 1905), p. 491-494.
- “Íntima. A la bona memoria del Baró de las Quatre Torres”, *Boletín Arqueológico*, any VI, núm. 19-extra (1906), p. VI-VIII.
- “Remember (a la meva esposa)”¹⁰, [poema].
- “A la rondalla «Airiños d’a miña terra”¹¹, *Diario de Tarragona*, any LIV, núm. 155 (02-07-1907), p. 1-2.
- “Memoria de lo realizado por la Delegación del Patronato Real” [de Tarragona], *Boletín del Patronato Real para la represión de la trata de blancas*, Madrid, any II, núm. 9 (març 1908), p. 36-43.
- “Atracción de forasteros y turistas de Tarragona”, *Diario de Tarragona*, any LVII, núm. 285 (01/12/1910), p. 1; núm. 286 (02/12/1910) p. 1-2; i núm. 287 (03/12/1910), p. 1-2.

8. No hem trobat aquest exemplar de *Gent Jove* en cap biblioteca.

9. De *L’Aucell* només van sortir 2 números; d’aquest no hi ha cap exemplar conegut, però hi ha una referència al *Diario del Comercio* del 22/06/1902.

10. Poesia signada per Joan Ruiz Porta amb data 25-05-1907, retall de diari sense referència, del seu arxiu personal.

11. Transcripció d’un discurs de Joan Ruiz i Porta recollit en l’article “Airiños d’a miña terra en Tarragona”.

1911-1920

- “L’enderrocament del presidi del Miracle”, *Catalunya Nova*, any V, núm. 191 (02/04/1911), p. 2-3.
- [Preàmbul al programa, no signat]¹², *Ayuntamiento de Tarragona. Grandes fiestas del 24 de junio al 9 de julio 1911. Primer centenario de la guerra de la Independencia*, p. 3-5. Reproduït a *La Vanguardia*, any XXX, núm. 13830 (11/06/1911), p. 11.
- “La blanca Sitges”, *Baluart de Sitges*, any XI, núm. 514 (23/08/1911), p. 3 [poema].
- [Discurs amb motiu de la festa de l’Arbre], *Diario de Tarragona*, any LVIII, núm. 283 (21/11/1911), p. 1.
- “Informe leído por Juan Ruiz y Porta en la reunión del 14 de enero de 1912 al Sindicato de Iniciativa de Tarragona”, Imp. Pijoan, Tarragona, 1912, 16 pp.
- “Informe llegit pel Vocal-Secretari del “Sindicato de Iniciativa” en sessió ordinària que tingué lloc en el saló se sessions del Eczm. Ajuntament, el dia 14 del corrent mes”, *Catalunya Nova*, any VI, núm. 233 (21/01/1912), p. 2; i núm. 235 (04/02/1912), p. 2.
- “Del Orfeón de Tarragona”, *Diario de Tarragona*, any LIX, núm. 91 (17/04/1912), p. 2.
- “Visió”, *Catalunya Nova*, any VI, núm. 251 (26/05/1912), p. 8. Publicat també a *La Veu de Tarragona*, a *La Nova Catalunya* (l’Havana), i a *Renaixement*, any V, núm. 191 (30-07-1914), p. 380 [poema].
- [Sense títol]¹³, *Diario de Tarragona*, any LIX, núm. 241 (05-10-1912), p. 2-3.
- “L’assamblea”, *Catalunya Nova*, any VI, núm. 272 (20/10/1912), p. 2.
- “L’assamblea nacionalista de Tarragona”, *La Nova Catalunya* (l’Havana), any V, núm. 137 (30-11-1912), p. 1-2.
- ¡Semper! *En la toma de habito de Carmelita Descalza de la ahijada de mi alma Srta. Da Elisa Roig y Lloréns*, Tarragona, Imp. José Pijoan [1913], 8 p. [Poema].
- “La ciudad de Tarragona”, *Barcelona. Boletín de la Sociedad de Atracción de Forasteros (Syndicat d’Iniciativa)*, any IV, núm. XVI (cuarto trimestre de 1913), Oliva Imp., Villanueva y Geltrú, p. 18-61.
- “Las Frondas – cantos sombríos”, *Diario de Tarragona*, any LX, núm. 38 (13/02/1913), p. 1.

12. El text del programa i el que reproduceix *La Vanguardia* són idèntics, però només el segon està signat per l’autor.

13. Poema sense títol llegit en el comiat del magistrat Joaquín Feced y Valero, inclòs en l’article “Fiesta íntima y simpática”.

- [Discurs amb motiu del jurament dels boy-scouts], *Diario de Tarragona*, any LX, núm. 54 (04/03/1913), p. 1.
- “Al entorn del vinent Congrés”¹⁴, *Tarragona Industrial*, any II, núm. 17 (07/08/1913), p. 129-131.
- “L’Himne”, *La Cruz*, any XIII, núm. 4323 (10/12/1913), p. 1.
- “Las calles de Tarragona”, *Diario de Tarragona*, any LXI, núm. 8 i 9 (9 i 10/01/1914), p. 1 i 1.
- “Discurso leído por D. Juan Ruiz y Porta”, *Boletín Arqueológico*, èp. II, núm. 1 (gener-febrer 1914), p. 19-34.
- [Breu poema sense títol amb motiu de la festa de la protectora d’animals i plantes], *Diario de Tarragona*, any LXI, núm. 79 (15/04/1914), p. 3. Publicat també en un políptic editat per la *Asociación de los amigos del árbol y del pájaro de Tarragona* amb els actes a realitzar el 13/04/1914, Imp. José Pijoan, Tarragona. Publicat també al *Diario de Tortosa*, any XXXIV, núm. 10283 (26/05/1916), p. 1 [poema].
- “Els canonges Foguet y Gonzalez de Posada, archeólechs de Tarragona”, *Butlletí Arqueològic*, èp. II, núm. 3 (maig-juny 1914), p. 93-112; i núm. 4 (juliol-agost 1914), p. 121-144. Segons Virgili existeix un fulletó amb igual títol imprès l’any 1906 per Sugrañes, amb 48 pp. i 2 retrats.
- “A en Manuel Font i Cabot”, *La Veu de Tarragona*, any II, núm. 54 (17/05/1914), p. 2 [poema].
- “Presentalla. Ofrena llegida en homenatge a en Manel Folch i Torres amb motiu de sa proclamació de Mestre en Gai Saber”, *La Veu de Tarragona*, any II, núm. 57 (07/06/1914), p. 3 [poema].
- “A l’entorn d’un article”, *La Veu de Tarragona*, any II, núm. 60 (28/06/1914), p. 1-2.
- “A la ciutat de Lleida”, *La Veu de Tarragona*, any II, núm. 61 (05/07/1914), p. 3 [poema].
- “El nervi de la Séu de Lleida”, *La Veu de Tarragona*, any II, núm. 64 (25/07/1914), p. 3.
- “Lletra desclosa”, *La Veu de Tarragona*, any II, núm. 79 (08/11/1914), p. 3. Publicat també a *Renovació. Setmanari Nacionalista Republicà*, any II, núm. 68 (08/11/1914), p. 1.
- “Diada de glòria”, *La Veu de Tarragona*, any III, núm. 87 (03/01/1915), p. 1.
- “El somatén de Tarragona”, *Diario de Tarragona*, any LXII, núm. 37 (12/02/1915), p. 1.
- “Cançó”, *La Cruz*, any XV, núm. extraordinari (15/10/1915), p. 2-3.

14. És una crònica periodística que reproduceix en gran part un discurs seu.

- “Remordiment”, cançó amb lletra de Joan Ruiz i música d’Enric Morera. Lletra publicada en el programa de mà del concert ofert a Tarragona per l’Orfeó Tarragoní el 27/01/1916. També en el revers d’un full del calendari “Blocs Manelic” corresponent al 08/08/1924. Lletra amb partitura publicada a Barcelona el 1919 per Iberia Musical.
- “Les acacies”, *La Veu de Tarragona*, any IV, núm. 161 (14/05/1916), p. 3 [poema].
- “L’enhorabona”, *La Veu de Tarragona*, any IV, núm. 185 (29/10/1916), p. 3 [poema].
- “In memoriam”¹⁵, *La Conca de Barberà*, any V, núm. 245 (20/1/1918), p. 9.
- “Els nens descalços”¹⁶, *El Niño Descalzo* (març 1918).
- “L’excursionisme”, *Butlletí de la Secció Excursionista del Ateneu Tarraconense de la Classe Obrera*, any I, núm. 1 (01/05/1918), p. 4-5.
- “Morera i la seva obra”, *Butlletí Arqueològic*, èp. II, núm. 22 (gener-març 1919), p. 18-24.
- El Menhir*, Poema dedicat a l’agulla del Mèdol imprès en un full solt. Al peu hi diu: “Premi de la Secció d’Excursions i Propaganda de l’Ateneu Obrer del Districte II de Barcelona, en els Jocs Florals del dia 5 d’octubre de 1920”. És un poema que sota el títol “El Mèdol” havia dedicat al seu amic Benigne Dalmau i Fortuny el 16/09/1916. Es publicà també a *La Nova Catalunya* (l’Havana), el gener-febrier de 1921 (segons carta ms. de Josep Conangla existent a l’arxiu personal de Ruiz i Porta).
- “Contes de casa i de fora: l’anyada del molí”, *Revista del Centre de Lectura de Reus*, 3ª època, núm. 20 (novembre 1920), p. 365-366.

1921-1930

- “Contes de casa i de fora: En Lluís Martí i Sabadell”, *Revista del Centre de Lectura de Reus*, 3ª època, núm. 34 (juny 1921), p. 202-205.
- “La Vaca ciega de Maragall”¹⁷, *Revista del Centre de Lectura de Reus*, 3ª època, núm. 37 (agost 1921), p. 257 [poema].
- “Perpetuïna”, *Nostra Revista, Portaveu de l’Orfeó Tarragoní*, any I, núm. 1 (octubre de 1921), p. 3.
- “Epitalami”, *La Veu de Tarragona*, any IX, núm. 443 (29/10/1921), p. 2. Publicat també solt per Sugrañes, 1921, 8 p. [poema].

15. Necrològica de Joan Poblet i Teixidó.

16. Article no vist, reproduït després parcialment al diari *La Cruz*, any XXIII, núm. 7131 (28/01/1923), p. 1.

17. Versió al castellà del poema de Maragall.

- “Diada solemnia a Montblanch”, *La Nova Conca*, any IV, núm. 168 (10/02/1922), p. 15.
- “Marina”, *Revista del Centre de Lectura de Reus*, 3ª època, núm. 49 (febrer 1922), p. 34 [poema].
- “El Palau de la Generalitat de Catalunya”, *Catalunya Gràfica*, any I, núm. 11-12 (abril de 1922), s/p.
- “Nota de color”, *Revista de l’Orfeó Gracienc*, any VI, núm. 58 (octubre de 1922), p. 524.
- “Surt el Sant Braç”, *La Veu de Tarragona*, any X, núm. 492 (08/10/1922), p. 2. Publicat també a *La Veu de Catalunya*, any XXXII, núm. 8268 (22/09/1922), p. 12.
- “Montblanquines, per Josep Conangla i Fontanilles”¹⁸, *La Nova Conca*, any IV, núm. 203 (14/10/1922), p. 2-3.
- “Parlament de gràcies”, *Nostra Revista. Portaveu de l’Orfeó Tarragoní*, any II, núm. 13 (novembre de 1922), Número extraordinari. Jocs Florals de l’Orfeó Tarragoní, p. 117-119.
- “Els sepulcres dels reis catalans. D’unes festes futures”, *D’ací d’allà*, núm. 60 (desembre 1922), p. 904-912.
- “Excursionisme, monuments i belleses naturals. Protecció de monuments arqueològics i paisatges. Comunicació de D. Joan Ruiz i Porta”, *Segón Congrès de Turisme de Catalunya* (Tarragona, 26-28 de març de 1921), Tarragona, 1923, p. 91-95.
- “Cançó”, *Renaixement. Setmanari republicà nacionalista*, any II, núm. 53 (07/04/1923), p. 31 [poema].
- “La capella de la pàtria”, *L’Estevet*, any III, núm. 68 (20/04/1923), p. 22-24. Publicat després sota el títol “La capella de Sant Jordi”, *La Veu de Catalunya*, any XLV, núm. 12119 (23/04/1935), p. 23-25.
- “Salve”, *El Francolí*, any III, núm. 50 (30/07/1923), p. 32.
- “La cúpula”, *D’ací d’allà*, núm. 67 (juliol 1923), p. 508-509.
- “De les serres del Montmell”, *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya*, any XXXIII, núm. 345 (octubre de 1923), p. 290-294.
- “Discurs del president”, *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya*, any XXXIII, núm. 346 (novembre de 1923), p. 302-304.
- “Les cireres”, *Cireres*, De la Colla, Barcelona, La Renaixença, 1924, p. 33-35 [poema].
- “Discurs de gràcies”, *Jochs florals de Barcelona. Any LXVI de llur restauració*. Barcelona, Estampa La Renaixença, 1924, p. 161-165. També publicat a *Cata-*

18. És una recensió del llibre de Conangla.

- lana revista*, any VII, núm. 166 (10/05/1924), p. 142-144. També publicat a *La Veu de Catalunya*, any XXXIV, núm. 8712 (07/05/1924), p. 3-4.
- “Llegendes del Camp de Tarragona”, *IV Certamen*, vol. II, Centre de Lectura, Reus, 1924, p. 299-351.
- [Discurs], *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya*, any XXXIV, núm. 352 (maig de 1924), p. 165-167.
- “Discurs del president del Centre”, *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya*, any XXXIV, núm. 353 (juny de 1924), p. 205-207.
- Tamarit: some notes concerning this historical and legendary Catalonian town*, Chicago, Lakeside Press, R. R. Donnelley & Sons Company, 1925, 89 p. Edició limitada de 44 exemplars, text en anglès i castellà.
- “Informe del Centre Excursionista de Catalunya”, a AAVV: *La comarca de Valls, Amics de l'Art i la Història de Valls*, Imp. Castells, 1925, p. 11-13.
- “Recança”, *Llevant de taula*, De la Colla, Barcelona, La Renaixença, 1925, p. 47-49 [poema].
- “Una necròpoli de Tarragona”, *D'ací d'allà*, núm. 85 (gener 1925), p. 32.
- “Pàtria i cultura”, *La Veu de Tarragona*, any XIII, núm. 612 (07/03/1925), p. 1-2.
- “Dionís Renart i Bosch. In memoriam”, *La Veu de Tarragona*, any XIII, núm. 628 (27/06/1925), p. 1-2; i 629 (03/07/1925), p. 2.
- “La masia catalana”, *D'ací d'allà*, núm. 91 (juliol 1925), p. 202-204.
- “La Roma de Catalunya”, *D'ací d'allà*, núm. 96 (desembre 1925), p. 382. Publicat també als diaris *Tarragona* (núm. 507, del 01/01/1926, p. 3) i *La Veu de Tarragona* (núm. 655, del 02/01/1926, p. 1).
- “L'acatament”, *Escornalbou*, De la Colla, Barcelona, La Renaixença, 1926, p. 60-67 [poema].
- “El Arco de Bará”, *Barcelona Atracció*, any XVI, núm. 178-179 (maig 1926), p. 22-24.
- “La Cantera romana de «El Médol»”, *Barcelona Atracció*, any XVI, núm. 178-179 (maig 1926), p. 24-25.
- “La Torre de los Scipiones y el Acueducto romano”, *Barcelona Atracció*, any XVI, núm. 182 (agost 1926), p. 22-24.
- “Solemnitat grossa”, *La Veu de Catalunya*, any XXXVI, núm. 9514 (26/11/1926), p. 9.
- “La Vila-Vella? La Vila-Bella...”, *Tossa*, De la Colla, Barcelona, La Renaixença, 1927, p. 55-59.
- “L'homenatge”, *Sant Martí del Canigó*, De la Colla, Barcelona, La Renaixença, 1927, p. 83-89 [poema].
- Goigs a llaor del gloriós Sant Roc, patró de l'Argilaga, Arquebisbat de Tarragona*. Tarragona, 1927. Hi ha una segona edició dels Gogistes Tarragonins, núm. 44 de la col·lecció, Parròquia de l'Argilaga, 1983 (Torredembarra, Gràf. Llo-

- veras). En fa referència *La Cruz*, any XXVII, núm. 8527 (23/08/1927), p. 3, on diu que l'autor de la lletra, Joan Ruiz i Porta, ha ofert els versos a l'Argilaga i a la família Dalmau-Vilà, que la música l'ha posat el mestre Gols, i que costejà la impressió la família Salvat-Dalmau.
- [Parlament], *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya*, any XXXVII, núm. 380 (gener de 1927), p. 9-11.
- “El señor Toda y el castillo de Escornalbou”, *Barcelona Atracción*, any XVII, núm. 187 (gener 1927); i 189 (març 1927), p. 24-28 i 73-77.
- “Josep Pin i Soler”, *Diario de Tarragona*, any LXXIV, núm. 32 (06/02/1927), p. 1. Publicat també a *La Veu de Tarragona*, any XV, núm. 712 (12/02/1927), p. 1. Publicat també a *La Veu de Catalunya*, any XXXVII, núm. 9575 (05/02/1927), p. 5.
- “Pestalozzi en Tarragona”, *Diario de Tarragona*, any LXXIV, núm. 41 (17/02/1927), p. 2.
- “L'escola pestalozziana a Tarragona”, *Diario de Tarragona*, any LXXIV, núm. 42, 43, 44, 46 i 47 (18, 19, 20, 23 i 24/02/1927), pàg. 1,1,1,2,1 respectivament. Publicat també a *La Veu de Catalunya*, any XXXVII, núm. 9584 (17/02/1927), ed. del matí, p. 3-4.
- “Pestalozzi en Tarragona”, *El Magisterio Tarraconense*, any XXVIII, núm. 8 (26/02/1927), p. 2-3.
- “In memoriam”, *Vida lleidatana: revista quinzenal il·lustrada*, any II, núm. 28 (15/06/1927), p. 113-115.
- “Las murallas y el teatro romano de Tarragona”, *Barcelona Atracción*, any XVII, núm. 196 (octubre 1927), p. 317-320.
- La Necrópolis de Tarragona*, Biblioteca de Turismo de la Sociedad de Atracción de Forasteros de Barcelona, vol. XIV, Barcelona, Librería Francisco Puig, 1928.
- “El Pla de Barcelona i el del Llobregat”, *Album Meravella. Llibre de prodigis d'art i natura*, vol. I, 1927/28, p. 237-240.
- “Aigües Mortes”, *Provença*, De la Colla, Barcelona, La Renaixença, 1928, p. 10-12.
- “Tamarit”, *Barcelona Atracción*, any XVIII, núm. 199 (gener 1928), 200 (febrer 1928), 201 (març 1928) i 202 (abril 1928), p. 21-25, 58-62, 90-94, i 121-126 respectivament.
- “Eduard Toda i el Castell d'Escornalbou”, *La Veu de Catalunya*, any XXXVIII, núm. 9931 (30/03/1928), ed. matí, p. 7. [Entrevista de Miquel Duran a Joan Ruiz i Porta sobre Toda i Escornalbou].
- “El canonge Collell”, *La Veu de Catalunya*, any XXXVII, núm. 9642 (27/04/1927), p. 5. Publicat també a *La Cruz*, any XXVII, núm. 8429 (28/04/1928), p. 1.

- “El circo y el foro de Tarragona”, *Barcelona Atracció*n, any XVIII, núm. 206 (agost 1928), p. 236-237.
- “Íntima”, *La casa nova*, De la Colla, Barcelona, La Renaixença, 1929, p. 37-39.
- “El nou Diccionari Enciclopèdic de la Llengua Catalana”, *Diario de Tarragona*, any LXXVI, núm. 284 (21/12/1929), p. 1 [entrevista].
- “Evocació”, *Bodes d’Argent*, De la Colla, Barcelona, La Renaixença, 1930, p. 45-50.
- “Aquarel·la”, *Sitges*, De la Colla, Barcelona, La Renaixença, 1930, p. 66-67.
- Tarragona*, Biblioteca de Turismo de la Sociedad de Atracció de Forasteros de Barcelona, vol. XX, Barcelona, Librería Francisco Puig, 1930.
- La Ciudad de Tarragona*, Tarragona, Sindicato de Iniciativa - Atracció de Forasteros de Tarragona, Oliva Imp., Villanueva y Geltrú, [1930], 52 p.

1931-1933

- “Fantasia”, *Cadaqués*, De la Colla, Barcelona, La Renaixença, 1931, p. 61-62 [prosa i un poema].
- “Homenatge”, *Mestre Mateu*, De la Colla, Barcelona, La Renaixença, 1931, p. 97-100.
- La Catedral de Tarragona*, Biblioteca de Turismo de la Sociedad de Atracció de Forasteros de Barcelona, vol. XXIV, Barcelona, Librería Francisco Puig, 1931.
- “L’acatament”, *Mariona. Masia del Montseny*, De la Colla, Barcelona, La Renaixença, 1932, p. 84-87.
- “La Costa Brava. Nòtula”, *La Costa Brava. Setmanari d’informació local i comarcal*, Sant Feliu de Guíxols, any III, núm. 118 (01/08/1932), sense pàgina.
- “Una gàrgola del Palau de la Generalitat”¹⁹, *Esplai. Suplement il·lustrat d’«El Matí»*, any II, núm. 39 (28/08/1932), p. 8.
- “Els castellers”, *Diari de Tarragona*, any LXXIX, núm. 233 (01/10/1932), p. 1-2.
- “In memoriam”²⁰, *La Cruz*, any XXXII, núm. 10221 (23/10/1932), p. 2.
- “Collasacabra”, *Collsacabra*, De la Colla, Barcelona, La Renaixença, 1933, p. 67-68.
- “Poblet...”, *Poblet. Recull d’escrits pobletans*, De la Colla, Barcelona, La Renaixença, 1933, p. 123-124.

19. Signat amb les inicials J.R.

20. Necrològica de Sanç Capdevila.